

# Другий тур X Української олімпіади з лінгвістики

26 березня 2023 р.

Молодші класи

Максимальна оцінка за кожну з чотирьох задач — 20 балів

Час виконання роботи — 4 години

Пояснювати, як саме ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтовувати не потрібно:

- *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс *X*-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса *X*-»;
- *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса *X*-».

---

## 1. Пакаасновос

Данило Мисак

Нижче подано вісім дієслів мовою пакаасновос та їхні переклади у переплутаному порядку:

'axem	'e'em'	hu	'öhö	
toroho	tum	wuwu	хахас	
grimiti	чхати	бити в барабан	бурчати	кашляти
	протищати горло	роздмухувати вогонь	їсти фрукт	

**Завдання.** Встановіть правильні відповідності.

**Примітка.** Пакаасновос — єдина досі жива мова чапакурської мовної родини, якою розмовляють близько двох тисяч осіб на кордоні Бразилії та Болівії.

Символ ' позначає гортанне зімкнення — звук, що вимовляється, наприклад, між двома «о» у вигуку *о-оу*. Літера *s* позначає звук *k*, літера *x* — звук *ç*, а *ö* вимовляється подібно до *e*, але з заокругленими губами.

## 2. Чувáбо

Данило Мисак

Нижче подано декілька словосполучень та вказано, яким словом у них слід перекладати мовою чувáбо вказівні займенники (слова «ця», «ті» й подібні):

Вираз	Займенник
це вітання	<b>ńtti</b>
ті ювеліри	<b>ábo</b>
ота ворожка	<b>óddûle</b>
ті дерева	<b>éso</b>
ота слава	<b>ńttîle</b>
цей кошик	<b>óbu</b>

Вираз	Займенник
цей раб	<b>óddu</b>
ці ножі	<b>ési</b>
ті ворожки	<b>ábo</b>
ця хата	<b>óbu</b>
отой голод	<b>ńttîle</b>
оті діти	<b>ábâle</b>

**Завдання.** Вкажіть, який займенник слід ужити, перекладаючи кожен із таких виразів:

ті хати, отой ювелір, ця слава, ця дитина, отой ніж, ці раби,  
оті батоги, та ненависть, ці візки, те зерня, оті друзі, та чародійка.

**Примітка.** Мова чувáбо належить до нігеро-конголезької родини. Нею розмовляють близько мільйона осіб у Мозамбіку.

Риски ´ та ^ над літерами позначають особливу вимову відповідних звуків — тони. Тони є важливим елементом мови чувáбо.

Нижче подано дієслівні форми мови іну́ктитут разом із перекладами:

1	<b>kaṛiṇṇilagit</b> Я не колю тебе?	7	<b>tuuṇṇiliuk</b> Ти не б'єш її?
2	<b>ḡanuṇavaatit</b> Він ображає тебе?	8	<b>naalakṛiuk</b> Ти слухаєш її?
3	<b>isuḡḡiliṇa</b> Хай він втішає мене.	9	<b>kunigliṇa</b> Хай він цілує мене.
4	<b>niḡtuṇṇiliuk</b> Ти не хвалиш її?	10	<b>isaṇṇilaaṇa</b> Він не повчає мене?
5	<b>isavauk</b> Він повчає її?	11	<b>isuḡḡivagit</b> Я втішаю тебе?
6	<b>ikaḡuḡṛaaṇa</b> Він допомагає мені?	12	<b>naalagliṇa</b> Хай він слухає мене.

**Завдання 1.** Перекладіть українською:

13	<b>kuniṇṇilagit</b>	16	<b>niḡturliuk</b>
14	<b>kaṛivaṇa</b>	17	<b>isuḡḡiviṇa</b>
15	<b>tuuḡṛaatit</b>		

**Завдання 2.** Перекладіть мовою іну́ктитут:

18	Він цілує її?	23	Ти ображаєш її?
19	Ти повчаєш мене?	24	Я слухаю тебе?
20	Він не б'є тебе?	25	Він не втішає її?
21	Ти хвалиш мене?	26	Хай він допомагає тобі.
22	Хай він коле її.		

**Примітка.** Іну́ктитут — одна з корінних мов Канади, якою розмовляють близько 40 тисяч осіб. Належить до ескімосько-алеутської мовної родини.

Літера *ṇ* позначає той самий приголосний, що й *ng* в англійському слові *sing*; літери *q* та *r* позначають звуки, подібні до *k* та *g* відповідно, але вимовлені з дещо глибше розташованим язиком.

Нижче подано 10 груп слів мовою лаху. Відомо, що якісь дві з цих груп складаються з запозичених слів, а решта вісім — із незапозичених:

Група	Слова
1	bê, dî, gò, khô, pô, qè
2	chà, fà, hâ, khò, qhō, šê, vā
3	bò, jà, jê, kâ, mô, pī, vâ
4	gô, jâ, qā, qô, šō, vî
5	chû, gî, kê, mī, pē, šī

Група	Слова
6	bè, gè, hā, kī, phî, thâ, yô
7	dû, mē, nò, thô, tò, tû
8	bā, jā, khē, phà, šà, yō
9	dô, gî, kà, nū, ñà, pû
10	chî, jî, mē, šū, tì, yè

**Завдання 1.** Які дві групи містять запозичені слова?

**Завдання 2.** Розділіть такі слова на запозичені та незапозичені:

cō, dā, fā, gū, hò, jì, khè, nê, ñā, pà, phà, qhô, šê, thî, yê, yō.

**Примітка.** Мова лаху належить до тибето-бірманської гілки сино-тибетської мовної родини. Нею розмовляють близько 600 тисяч осіб у Китаї та Південно-Східній Азії.

Літери *ε* та *ο* позначають звуки, що вимовляються як *e* та *o* відповідно, але з ширше відкритим ротом. Літера *î* позначає звук, проміжний між українськими *і* та *у*; літера *ə* — звук між *e* та *o*. Буква *š* вимовляється приблизно як українська *ш*; *g̃* — приблизно як *г*; *c* — як *ч*; *j* — як *дж*; *q* — як *к*, тільки глибше у горлі; *y* — як *ж*; *ñ* — як *нг* в англійському *sing*. Літера *h* після приголосної позначає придихову вимову цієї приголосної. Позначки над голосними позначають тони — особливий спосіб вимови цих голосних.